

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Laptulajdonos és kiadó:
A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.”

Felelős szerkesztő:
SOMLYAY JÓZSEF.

Megjelenik e lap minden szombaton. Előfizetési ára: Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 10 kr. Előfizetések és reclamációk Ross Nándor egyesületi pénztárhoz, (VII. ker., Belső dob utca 15. sz.); hirdetések és ezeknek díja pedig Neumayer Ede nyomdatulajdonoshoz, (VI. ker., Ó-utca 2. sz.) Kéziratok pedig Somlyay József szerkesztőhöz (Budapest, I. ker. Krisztinaváros, pálya-utca 9. sz. a.) küldendők.

Nemzetünk s a kath. egyház.

— Simor János, hercegprimás ötvenéves jubileuma alkalmából. —

Örömnünetet ül a magyarországi kath. egyház. Felsőszázados jubileumát ünnepli azon egyháznagynak, ki, mint áldozó pap, ötven év óta hirdeti immár a vallás szent ígét s példájával mutatja meg, mit kelljen tennünk, hogy Krisztusnak, a világ megváltójának tanai szerint élhessünk.

Rég mult idők, százados események emlékei elevenülnek meg lelkünkben, midőn hazánk első főpásztorának, **Simor János** esztergomi hercegprimásnak, felsőszázados áldozári jubileumát ünnepeljük.

A kath. egyház történelme hazánkban szorosán egybe van forrva nemzetünk alkotmányos életének történelmével. Nincs egyetlen esemény, nincs egy mozzanat e nemzet életében, mely mint láncszem ne fűződne hozzá a kath. egyház által végzett hódító munkához. Nagy volt ennek befolyása nemzetünk életére mindenha. Mint nemtó kísérte ez egyház jó és balsorsában a magyar nemzetet. Együtt élt és együtt érzett vele. A szellemi haladásra irányzott törekvésében teljes erejéből segítette, bátorította a csüggedés nehéz óráiban s együtt szenvedte vele a nemzetre mért súlyos csapásokat.

Szent-István birodalmának alapját a kath. egyház vetette meg. Szilárd alapokon nyugszik az, közel ezredéves multja tauuskodik mellette. A kath. egyház nem szünt meg soha odaadólágg működni a magyar nemzet erejének és hatalmának növelésén. Szellemi és anyagi érdekeinkért vívott nehéz küzdelmeinkben, hazánk létérdekeiért vívott véres csatáinkban együtt küzdött, együtt harczolt velünk mindenkor a kath. egyház. Ott hallatta vigasztaló szavát, midőn a csüggedés, a kétségbeesés vett erőt a magyar népen; a hit biztató szavával balzsamot öntött a sajtó szivekbe, bátorítást a megtört lelkekbe, erőt s bizalmat a kétségbeesettekbe. Gyámolította az elhagyottakat, segítette

a szükölködöket. Atyai szeretettel s gondossággal munkálkodott gyermekei javán bölcsőtől a sirig.

Áldásos munkát végzett a kath. egyház a családi és társadalmi élet mezején is. Hogy népünk családi élete általában a megelégedés kutforrásává vált, hogy társadalmunk a közérdeket elősegítő munkában tevékeny részt vesz, a főérdem ebben, el kell ismernünk, a kath. egyháze. S ha ma a magyar nemzet az európai művelt nemzetek sorában említettik, nem lehet tagadnunk, hogy ebben is elévülhetetlen érdeme van a kath. egyháznak.

A közművelődés terén kifejtett mánkássága és áldozatkészsége ez egyháznak, e téren mindenütt szemünkbe ötlő alkotásai sokkal nagyobbak, semhogy azokról itt csak halvány képet is adhatnánk. Az iskolázás, a művelődés története hazánkban mélyen benyul a mult idők harczokkal teljes századaiba. A nemzeti nevelés és oktatás történelme, szorososan egybe van forrva a kath. egyháznak hazánkban való megalapításával.

De mig egyrésztől lankadatlan buzgalommal törekedett a kath. egyház, hogy népünk Krisztus üdvözítő hitében megerősödjék s az egyháznak minden egyes hívő vallásos és hasznos tagja legyen, másrésztől nem mulasztott el semmit, hogy népünkben a hit érzetének felköltése és ápolása mellett a haza iránt való szeretet érzetét is felébressze és fokozza. Nemcsak szóval, tettel is buzdította népünket arra, hogy ne csak az egyháznak, hanem a hazának is hű fiává kell lennie mindannyiunknak. Egyháznagyjainknak évszázadok zivatáros küzdelmeiben kivított dicső tettei fényes bizonyosságul szolgálnak arra, hogy a kath. egyház a maga érdekét nem választotta el a magyar nemzet érdekétől. Ez az, mi befolyást biztosított neki a törvények alkotásához való hozzájárulásra, befolyást az állam életére; ez tette őt nélkülözhetetlenné ott, hol a koronának, a magyar állam felkent apostoli fejedelmének tanácsra volt szüksége.

A kath. egyházfők, bármily nehéz missiót kellett is végezniök, a magyar nemzet létérdekét szemök elői soha nem tévesztették, s ha idők multával vallás tekintetében népünk megoszlott is, szeretetét és ragaszkodását a kath. egyháznagyok iránt nem veszté el soha. Különváltak érdekeik a vallás terén, az Isten imádásának külső formáiban, de egyesültek érzelmeik az emberiség, egyesültek különösen a magyar haza iránt való kölcsönös szeretetben s a nemzet jólétéért végzett kötelesség hű teljesítésében.

Ezért az esztergomi biboros főpap ötvenéves áldozári jubileuma nem csupán a kath. egyház ünnepe, hanem az egész magyar nemzeté, mely hálás szívvel emlékezik meg mindenkor ama nagy szolgálatokról, miket a kath. egyház nagyjai tettek a nemzetnek jó- és balsorsában.

A haza-szeretet fenkölt érzetétől áthatva, a magyar nemzet szebb jövőjébe vetett reménnyel járulnak ma, október 28-án a biboros főpap elé az ország nagyjai, a különböző egyház-felekezetek, hogy leróják tiszteletök és hódolatuk adóját azon nemes lélek előtt, ki ugy

is mint egyházfő, úgy is mint hazafi, el nem muló érdemeket szerzett magának az egyház és a haza szolgálatában. Millióknak imája szál e nap az egek Urához, kérve istent, hogy áldásának bőségével áraszsza el jóságteljes életét ama nagy férfiúnak, ki hű szolgálója volt istennek, Krisztus egyházának kertjében, buzgó harczosa volt nemzetének, a haza szent érdekeinek előmozdításában.

Szívből jövő imájokhoz csatlakozunk mi is, szerény munkásai a magyar nemzet népnevelés ügyének, szívünk legforróbb érzetével kívánva, hogy a jóságos Ég nyujtsa minél hosszabbra annak életét, ki a magyar nemzetért nemcsak érezni, hanem tenni is tudott. ○

A beszéd- és értelemgyakorlatok jelentősége és módszere.

(Vége.)

IV. A b.- és ért.-gyakorlat neveljen kedélyileg és erkölcsileg. Legyen ez oktatás igaz, szép, jó és vallásos.

Csak azt adjuk, a mi igaz s nemcsak általában, de a gyermeket tekintve is az, tehát előtte nem érthetetlen s nem szemfényvesztésre, áltatásra való. Külső és belső szemlélet győzzék meg a gyermeket valaminek igaz voltáról s hogy meggyőződött s hogy ezt nyilvánítani tudja: tanítsuk szabatosan beszélni, írni és cselekedni, tehát igazra mind nyelvben, mind cselekedetekben.

Kövesse a tanító L e d e r e r emez utasítását: „Az iskolában, a házban és a természetben levő tárgyakat magukkal a gyermekekkel figyeltesse meg, vezesse őket gyakran a természetbe, műhelyekbe, az állatkertekbe és a különböző tárlatokba. Az erkölcsös tulajdonságokat a gyermekek saját tapasztalataiból vett példák és alkalmas elbeszélések által szemléltesse.”

Minden tárgy a természet, ember éz Isten világában haszna, szépsége, jósága, igazsága által velünk, mint énnel, közelebbről vagy távolabbról, de, viszonyban áll, reánk hatást gyakorol s ama viszony és hatás annál bensőbb, többoldalú és magasztosított, minél előbbre haladunk. Az ismertetés eddig főleg a hasznot tekinté; vegye figyelembe ezental a viszony többi alapjait is. Mutassa meg s érztesse velünk a tárgyak. jelenségek, cselekedetek szépségét; láttassa be az alkotások nagyszerűségét; érztesse az összhangzat és ritmus szépségét. Az iskola belseje és külseje s maga a tanító legyen megfelelő az aesthetika követelményeinek. Szokják a gyermek rendhez, tisztasághoz, pontosság-hoz. Beszéljen a tanító értelmesen, hangsúlyozva, szépen, érzelemmel s tanítsa ez által a gyermeket; e célból ne hanyagolja el a szavalást.

A b.- és ért.-gyakorlatok ismertessék meg a tanulókkal, mit köszönhetnek Istennek, az embereknek, a természetnek s micsoda kötelességeik vannak azok iránt. A szülőkről testvérekről, rokonokról, barátokról, tanítóról, előjárókról, cselédekről, általában az emberekről és a növény s állatvilágról, a természetről való beszélgetés nemcsak azok jóságát, szépségét, igazságát, hasznát, nemcsak az irántok való

viselkedést bánásmódot, kötelességeket ismertetik meg a gyermekkel, hanem alkalmat adnak Istenhez, a mindenható, a legfőbb jóhoz emelkedni, Istennek bölcsességét belátni s alkotásai nagyszerűségében őt csodálni s szeretve félni, Mindennek elérésére kevés, de szívből fakadt szó és hang s a vallás-erkölcsi fogalmaknak változatos tárgy és alak által való folytonos, ismétlődő szemléltetése, a tanító példája s a jó iskolai fegyelem vezetnek legbiztosabban.

„Oktasson a tanító példával s a magaviselet oly eseteivel, miket a gyermekek saját tapasztalataikból felfoghatnak. S ezeket neki vonzó világításban, festői leírással és színezéssel kell előadni, hogy a festés lekösse képzelgőjét; hol ez nem történt, semmi sem történik, mert csupán a képzelődés állíthatja lelkük elé az eseményeket oly élénken, hogy arra figyeljenek s érezzék, hogy az azokban foglalt élő igazságot el kell fogadniok.“ Currie e szavai megmondják, micsoda s mily nagy szerepe van az oktatásban a költészetnek s a szónokias beszédnek. Gondoljuk el ehhez, hogy a gyermeket úgy hatják meg s birják kövételre az erények leginkább, ha ezeket megtestesítve, személyesítve állítjuk e je, e személyesítést pedig ő a tanítón kívül — ki részint gyarlósága, részint az alkalom hiány miatt ugy is képtelen az erények mindenikére, ezek legszebb feltüntetésére — a költészet remekeiben szemlélheti legigazabban: akkor épen nem csodálkozhatunk, ha közmondás, talány, mese, monda, elbeszélés, vers a b.- és ért.-gyakorlatok keretében kiváló helyet foglalnak el. Hisz ezek mint élénkítő, hangulat — s érdeklődés keltők, mint tanulságok, példák is fontosak s mint emlékezet — és nyelvképzők nélkülözhetetlenek.

A paedagogia határozottan elítéli az oly mondva csinált, együgyű versikéket, elbeszéléseket, minők a Nagy L. Vezérkönyvében vannak; a nemzeti nevelés pedig egyenesen és joggal megköveteli, hogy a nemzeti szellem termékeivel táplálják növendékeinket. Vegyünk tehát minden költői anyagot a magyar népköltés s a magyar nemzeti irodalom virágai közül; szemléltessünk bennök minden erényt s többoldalulag, de különösen oltuk tanítványainkba általuk a nemzeti erkölcsöket, a nemzeti szokások, hagyományok iránti kegyeletet s az édes magyar nyelvvel a magyaros szellemet és legfőképen a mély hazafiui érzést. S hogy ezeket még inkább tehessük, szolgáljanak a kiválasztott költői termékek gyakorta önálló témául; alapul vehetjük őket a szemléltetendő reáliákhoz, avagy hozzáköthetjük a már megismertekhez.

A főváros tárgyai számtalan történeti emléket, hagyományt, mondát elevenítenek föl s fényesen mutatják édes hazánk hatalmát, fényét, virágzását: ne feledjük ezeket s a mennyire lehet, használjuk fel eszközökül a haza és a főváros iránti szeretet és e nemzeti tisztá önérzet nevelésben.

A vallás-erkölcsi hazafias nevelés Bpsten, hol a gyermek — tagadhatatlanul — több vallástalansággal, erkölcstelenséggel, szépen felcizfrázott — annál veszedelmesebb — aljassággal találkozik, mint falun s mindenesetre tarkább hazafisággal, mint magyar községben:

nagy figyelmet és gondot igényel, kétszeresét annak, mit az egyszerű, még kevésbé romlott magyar falu iskolája követel.

V. A nyelvképzésre nézve itt-ott elmondtuk nézeteinket; most csak a következőket jegyezzük meg:

a gyermek beszéljen minél többet;

játékokban — melyeket már csak gyönyörködtető voltuknál fogva is többször alkalmazunk — keressük azokat, melyek tért nyitnak a rendes menetű, hangsúlyos beszédnek;

az idegen ajku gyermeket magyar nyelvre tanítván, azon módot, hogy előbb a fogalmat megmondjuk anyanyelvén s azután magyarul, tehát fordítunk, ritkábban használjuk, sokkal természetesebb és könnyebb mód az, ha a tárgyakat, cselekvéseket, jelenségeket szemléltetvén mindig magyarul beszélünk s így az elnevezéseket magyarul mondjuk. Így tanulta a gyermek anyanyelvét, így tanulja a magyart is; ha a tanító nagyon kész a tanuló anyanyelvén beszélni, akkor ő igen lanyha lesz a magyar nyelv elsajátításában;

vers és dal kiváló két eszköz hazai nyelvünk megszerettetésére és tanulatására nézve;

a folyékony beszéd megkívánja, hogy egyes ismertebb tárgyak leírása s az elbeszélések, mesék stb. közül több addig gyakoroltassék, míg a gyermek azokat saját szavaival ugyan, de, eltudja mondani; e gyakorlás ne tartson egy folytában huzamosan, hanem inkább többször ismétlődjék. — — —

A főváros számára a b.- és ért.-gyakorlatok tanításához készítendő Vezérkönyvben az itt fejtegetett elvek teljes keresztül vitelét szeretném látni.

Az ismeretek összefüggő, egységes egésznek képeznek. Az ember összes, testi, lelki tehetségei egyetlen ént, egyént alkotnak s épen ezért egyént, embert csak az nevel, ki minden tehetséget összhangzatosan fejleszt. A b.- és ért.-gyakorlatok az I. és II. osztály minden tantárgyának középpontja s nevel testileg, értelmileg, nevel szívből, akaratban, vallás erkölcsileg: tehát megtartja az ismeretek egységét s a nevelés mindenoldalúságát, összhangzattosságát. Így e disciplina egyhangú, fárasztó, unalmas nem lehet. — Ámde minden tanóra szorosán vett b.- és ért.-gyakorlatból nem állhat, az olvasás, írás stb. külön időt követelnek, bár a középponthoz (a b.- és ért.-gyak.-hoz) fűződők. Ezek meg gondolása kívánatossá teszi hogy a tanuló mennyiségével számot vetve, óráról-órára jelölje meg a vezérkönyv a tananyagot s mutasson rá, hol melyik tantárgy s micsoda részlete kapcsolódik ahhoz legtermészeteszerűbben. Ez kívánatos ugyan, de nagy munkát adna s a paedagógiában úgy elméletileg mint gyakorlatilag nagy jártasságot igényelne; ezért meg kell elégednünk, ha a vezérkönyv csak magát a szorosán vett b.- és ért.-gyakorlatokat tárgyalja az általunk elsorolt s részletezett elvek szerint.

Már Nagy L. mondja, hogy: „A hol a népisk. tanügy fejlettebb állapotban van, mint nálunk, többnyire csak az anyagát adják a b.- és ért.-gyakorlatoknak, a methodikus feldolgozást bizzák a tanítóra.“

Budapest tanítóinak képzettségét elismerem ugyan, de, mert a paedagogiai elveknek minden ízében megfelelő, a hosszas tanulmány és tapasztalat adta utbaigazítás, tanácsolás senkinek sem árt: én az anyag mellett a módszeres feldolgozást okvetlenül látni akarom a vezérkönyvben s ezt a nélkül képzelni sem tudom. Épen nem szükséges azonban, hogy a feldolgozás mindig részletes legyen; adjon mutatványt, példát s aprózza, gyakorlati tanításokba foglalja a fogasabb tananyagokat, egyebekben elég, ha a tanítás vázlatát nyújtja, ha röviden utasít. A vezérkönyv sohasem akaratja a tanító kezét teljesen megkötni; mindig számít a tanító önállóságára s tért enged az önálló eljárásra.

A b.- és ért.-gyakorlatok reál anyagát igen könnyű egymással összefüggőleg, természetes egymásutánban s folyton előrehaladólag rendezni. Ezt megkívánom a vezérkönyvtől; de megkívánom azt is, hogy az erkölcsi, vallási fogalmak, melyeket ismertetni, az erények, melyekre szoktatni akar, álljanak a reáliákkal szoros kapcsolatban úgy, hogy ezektől rájok az átmenet természetes, könnyű legyen és e mellett fűződjenek egymáshoz, következzenek egymásból a fokozatos fejlődés törvényei szerint. Legelső, legmélyebb s legáltalánosabb erkölcsi érzelem a gyermekben az anya, a szülék iránti szeretet. Ez gyökere a sziv minden virágjának. A családi élet bizonyos erényeket követel, melyeket a gyermek többé-kevésbé már ismer s gyakorol: ezeket ápoljuk, fejlesztük mi első sorban s mert a tanító és iskola a szüle és az otthon helyettesítője, az ezek iránt táplált érzelmek az amazok irántiaknak természetes, biztos alapul, közvetlen megelőzőként szolgálnak. — A már meglevőkből induljon ki az iskola s minden erényt fejlesszen ugyan, de azon fokozatban, melyben az b.- és ért.-gyakorl. körén belül a gyermek megismerni tanulja a családot, iskolát, községet, hazát, természetet, Istent; azon egymásutánban, melyet a reál-tárgyhoz való kapcsolat, a gyakorlati élet, a gyermekekre való tekintet, az érzelmeknek egymáshoz fűződése, egymásból fejlődése épen megkövetel. Az erkölcsi nevelés, mint az értelmi, legyen fokozatos és mindenoldalú. Ezt az új vezérkönyv ne feledje soha!

Az ismeret tárgyainak közvetlen a természetben, a valóságban szemléltetése olykor nem lehetséges, olykor szükségtelen. Épen ezért a vezérkönyv utasítson arra is, hogyan szemléltessünk mintáról, képről, mert ez nem lehet azonos a természetben való szemléltetéssel; utasítson, miként használjuk föl kedélyt nemesítő eszközök gyanánt azokat s mondja meg, mikor alkalmazzuk. Mint specialis vezérkönyv mondja meg még azt is, hogy a b.- és ért.-gyakorlatok egyes tárgyait a valóságban hol, hova menve s a nap melyik szakában szemléltethetjük? — Csak így lesz a vezérkönyv teljessé.

A „Népnevelők Budapesti Egyesülete“ úgy a főváros, mint az ország népoktatásügyének szolgált. midőn pályakérdésre a népiskolai nevelés oktatás legkiválóbb eszközeinek egyikét tüzte ki. Ideje már, hogy a b.- és ért.-gyakorlatoknál helyes elvek alapján szerencsés kivittel készült vezérkönyv legyen utmutatónk.

Peres Sándor.

A földrajzi oktatás módszertana és tananyaga az elemi iskolában.

(Vége.)

Ezek után áttérünk Ázsia tárgyalására. Mielőtt ezen földrész rajzának ismertetésébe fognánk, érdeklődést kell íranta keltenünk növendékeinkben, mit úgy érünk el, ha általános vonásokban elmondjuk, hogy itt élte gyermekkorát az emberiség és itt nevelkedett fel — hogy a képnél maradjunk — hős ifjává. Beszélünk a különféle vallások keletkezéséről, az emberek életmódjáról, műveltségi fokáról, erényeikről és hibáikról, a dus növényzetről és az állatok sokféle fajairól, az ásványország gazdagságáról stb. Ezek után részletesen ismertetjük ezen földrész egyes országait, nevezetesen az európai Oroszországból kiindulva áttérünk az ázsiai Oroszországra és ennek tartományaira; a fővárosok megnevezésével, innen pedig ázsiai Törökországra, ezek után az Indiai ocean és ennek részei által határolt országok u. m. Irán, Előindia, Hátsó-India majd az ezekkel összefüggő China és a Csendes tengerből kiemelkedő Japán kerülnek tárgyalás alá. Minden egyes országnak földrajzi fekvése földalakulásával, a hegyek, fősíkok, lapályok, ezek legjelentékenyebb növényei, állatai és ásványai, az országok, tartományai és legjelentékenyebb városai, az éghajlat; az emberek életmódja, foglalkozása, vallása, kiváló külösi tulajdonságaik élénk képet nyújtsanak az illető országról. A nagyobb folyóvizek, a tavak és ezek vidékéről igen érdekesen szólhat a tanító. Különösen ki kell emelni, hogyan jutottak egyes állatok és hasznos növények Ázsiából Európába és viszont, és ki kell emelnünk, hogy némely, Ázsiából hozzánk került növény, hogy csak egyet említsünk, a kávé mennyire változtatott életmódunkon. Tudni kell a gyermeknek, mely országok és szigetek tartoznak európai népek birtokához, hol uralkodik az európai angol, orosz, török, francia, stb. hatalom. Ismerjük a sziget-világot, a gyönyörű Ceylonból kiindulva tovább a Philippini szigetekig és ezek mesés gazdagságát, tropicus égálgát, a sajátos állat és növény világot élénken ismertesse meg növendékeivel a tanító. Ezek után kikerestetjük, hogy Ázsia földrésznek alakképződése mennyiben hasonlít Európához. Pld. Ázsia is félsziget; valamint Európának, úgy Ázsiának is három nagy félszigete nyúlik délnek a tengerbe. Kikérdezzük mely tengerek veszik körül Európát, melyek Ázsiát és hogyau képez a kettő egy hatalmas szigetet. A szuczi földszorosból kiindulva áttérünk ez után Afrika ismertetésére. Itt is mindenek előtt általános áttekintést kell adnunk, mielőtt majd a részletekről szólhatnánk. Bemutatjuk lehetőleg hű képen Afrika néger benszülötteit és ecsetelnünk kell életmódjukat szokásaikat, jó és rossz tulajdonságaikat, lakóhelyeiket stb. Midőn ily módon növendékeinkben az érdeklődést ezen sajátos emberfaj iránt felkeltettük, Afrika földrajzára térünk, egymásután keletkezettvén az egyes államokat a következő sorrendben: Egyiptom, Habes, majd Tripolis, Tunis Algir és Marokkó, Senegambia, Felső- és Alsó Guinea, Szudán, Zauzibar,

Mozambik és a Fokföld. Különösen Egyiptomról kell érdekes képet adnunk és a Nilus völgyét kell tüzetesen ismertetnünk. A Szahara sivatagról is érdekesen szóljon a tanító. Afrikának sajátos állatai, növényei és ásványai megismertetendők és különösen ki kell emelnünk azokat, melyek az európai kereskedés czikkeit is képezik. Ugyanitt fogjuk felemlíteni a rabszolga kezeskedést, melyet azonban nemeslelkű államférfiak sürgetésére, bár véres harcok árán, ma már csak nagy titokban üznek még kegyetlen emberek. A sajátos éghajlati viszonyok, az időjárás, mely egészen elüt a mienktől, az európaiak között pusztító betegségek, az újabb időben tervezett nagyobb mérvű gyarmatosítás, kell, hogy kellő tárgyalás alá kerüljön. Ezek után kikeresik növendékeink Afrika határait és rávezetjük őket, hogy ezen földrész egy nagy sziget, mely a Szucz csatorna által választatik el az eddig ismertett két földrésztől, miglen ezelőtt ugyancsak a Szucz földszoros által ezekkel összefüggésben lévén, velök együtt egy nagy szigetet képezett.

A VI. osztály földrajzi tananyagának részletes ismertetése.

Valamint az V. osztályban tettük, úgy itt is három hónapot fogunk fordítani ismételtetésre. Ujból a lakóhely képezi a kiinduló pontot, hogy az eddig tanultakról teljes áttekintést nyerjenek növendékeink. Szabatosan tudják megjelölni az egyes országokkal határos szomszéd államokat, vagy az egyes országokkal határos tengereket, tudják megjelölni a folyók irányát és hogy mely tengerekbe ömlenek a folyamok; tudják felsorolni a különféle hegyrendszereket, az egyes országok népeinek foglalkozási módját stb. Csak miután az eddig tanultakat teljesen birják, térünk át a VI. osztály anyagára, mindenek előtt Amerika és Ausztrália ismertetésére. Bevezetésképen elmondjuk, hogy már régibb időben voltak olyan hajósok, kik különféle jelek után azon következtetésre jutottak, hogy nyugot felé is kell még lenni száraz földnek. Sokan Afrika megkerülésével vélték odáig eljutni, míg végre Kolumbus feltalálta a helyes és legrövidebb utat. Meg kell értetnünk növendékeinkkel, hogy mily nagyfontosságú volt Európára nézve ezen felfedezés, mily lendületet nyert általa a kereskedelem, a tudomány stb. El kell mondanunk, hogy ezen földnek nagy gazdagsága mily nagy vonzó erővel birt Európa népeire, s mily nagy vadászat indult meg a könnyű módon való meggazdagodás után. De fel fogjuk tüntetni, hogy itt is csak komoly munka és törekvés által érhetjük el azon jólétet, melyet hazájában is megtalál mindenki, ki utána őszintén törekszik. Szólni fogunk arról is, hogy a kapzsóság annyira elvakította az embereket, hogy az őserdők kiirtására és a nagy ültetvények művelésére néger rabszolgákat használtak, kikkel rosszabbul bántak, mint az igavonó jószággal, s hogy ezen kapzsóságuk folytán meg is bűnhődtek az ültetvényesek. Rajzát adjuk az őserdőknek, és az azokban uralkodó életnek, az indiánok törzsét is kellőleg ismertetni fogjuk. Bemutatjuk ezután Észak- Közép- és Délamerika

térképét, majd egész Amerika rajzát a Nyugat-Indiai szigetekkel együtt. Megismertetjük az egyes államokat, nevezetesen Észak-Amerikában: Grönlandot, a Sarkvidéket, az Egyesült államokat és Mexicót; Közép-Amerikának öt kisebb köztársaságát. Dél-Amerikában Brasiiliát, a köztársasági államokat, Patagoniát, és a Tüzföldet, végre a nagyjelentőségű Nyugot-Indiai szigeteket. Megjelöltetjük növendékeinkkel Amerika határait és rávezetjük őket, hogy Amerika két nagy félszigetből áll és ezeket a panamai földszoros köti össze egy hatalmas szigetté. Az egyes államoknak csak legnevezetesebb városai említendők. Sokkal nagyobb súlyt, minteddig, kell fektetnünk arra, hogy növendékeink megismerjék azon hasznos növényeket és állatokat, melyek Amerikából kerültek mihozzánk és viszont azokat, melyek Európából kerültek Amerikába. A hatalmas folyók mentén elterülő prairiek növény és állatvilága élénk vonásokban ecsetelendő, valamint hogy ezek változatosságát az éghajlat különfélesége szeint is feltüntetni igen tanulságos. Midőn végre rámutattunk, hogy Amerikában az év és napszakok a mienktől egészen elütők és ezen különbségek okát is tudják növendékeink, alapos áttekintés után, áttérünk Ausztralia földének és szigetcsoportozatának ismertetésére. Itt csak a legszükségesebb tudnivaló ismertetésére szoritkozunk. Elegendő, ha Észak-Ausztrália, a Királynéféldje, Uj-Déli-Wales, Viktoria, Dél- és Nyugot-Ausztrália és ezek fővárosain kívül, a nagyobb szigetek közül még ismerik Uj-Guinea, Salamon, az Uj-Hebridák, Uj-Kaledonia, Uj-Seelandot és Van-Diemen földét. Természetes, hogy a benszülött és bevándorlott népek foglalkozásával, életmódjával, a növény és állatvilággal, a földalakulásával, a hegyekben nagy mennyiségben található ásványokkal szintén meg kell ismertetni növendékeinket. Midőn növendékeink ily módon haladnak és ezen ötödik földrészszel is megismerkedtek, bemutatjuk az egész földet, mint csillagot a csillagok között, mint égitestet a mi naprendszerünkben és kutatás alá vesszük, hogy milyen jelenségek észlelhetők rajta, mely okok szülik ezen jelenségeket és elmondjuk, mily viszonyban áll földünk a Naphoz, és más csillagokhoz. Nevezetesen szólunk kell a láthatárról, és ezzel kapcsolatban a földről és az égről, a Napról és a többi csillagokról (állók, bolygók és üstökösök.) Majd áttérünk tanításunk menetében a föld alakjára és ekkor szólunk tengelyéről és sarkairól az egyenlítő és egyenközü körökről, a sark- és térítő körökről, a délvonairól és délköréről is. Így azután megmagyarázhatjuk a földrajzi szélességet és hosszúságot, mely eljárásunk szükségét és hasznosságát külön kiemelni nem fölösleges. De szólunk még a föld forgásáról és keringéséről és így rátérünk a nappalok és éjjelek, valamint az évszakok változására és ezzel kapcsolatban a forró, mérsékelt és hideg földövekről és az állatoknak és növényeknek a földön való elterjedéséről.

Szükséges azonban, hogy növendékeink a holdról és az álló csillagok egyes csoportozatairól is tanuljanak egyet-mást, miután ezek földünkre és a földünkön élő emberekre határozott befolyást gyakorolnak. A holdnak vonzó erejéből magyarázzuk ki a tengereknél

mutatkozó áradást és apadást. Ezen jelenségből kiindulva, beszélni fogunk a világtengerekről és azok sajátosságairól, a tengerek állat és növényvilágáról, majd végre az emberről, ki a földnek és tengernek ura.

Egész oktatásunk egyik legnemesebb végcéljául tekintjük azonban, hogy midőn növendékeinket a nagy mindenségen végig vezetjük, csodálni tanulják azon végtelen erőt, mely a nagy mindenségnek alkotója, mert a tudománynak csak akkor van igazi bece, ha az alázatosságra int bennünket azon fenséges lény iránt, kiről így szól a költő:

„Isten! kit a böles lángesze föl nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt!
Léted világit, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet!”

Barna J.

Egyesületi élet.

A Népmvelők Budapesti Egyesülete e hó 21-én d. u. 5 órakor a VII. ker. Kazinczy-utczai iskolaépületben közgyűlést tartott. Nem annyira közgyűlés volt ez, mint inkább a kegyelet érzetének ünnepe azon férfiú iránt, ki kora elhunytával nagy veszteséget okozott népmvelésünk ügyének. **Mayer Miksa**, közoktatásügyi kormányunk egyik magasabb állású, buzgó tisztviselője, a tanügyi, különösen az ifjusági iratok hivatott munkása, lapunknak pályafutása kezdetén segédszerkesztője, volt ama férfiú, ki iránt kegyeletének s hálás megemlékezésének adóját jött leróni az egyesület. **Vajda Gyusztáv**, elnök, szép számú tagok és vendégek jelenlétében az ünnepély méltóságához illő, meghatott szavakban nyitotta meg a felolvasó gyűlést, jelentve, hogy e gyászünnepekre a megboldogult családtagjai is meglettek hiva, kik azonban meleghangú levél kíséretében tudatják, hogy az ünnepélyben részt nem vehetnek. Ezután **Lederer Ábrahám** olvasta fel mély csendben, a tagok osztatlan figyelmétől kísérve **Mayer Miksa** feletti emlékbeszédét. Részletesen kiterjeszkedett ebben az elhunyt ifju- és férfikorára; a tanítói, de különösen a tanügyi irodalom terén kifejtett hasznos munkálkodására. Nem hagyott érintetlenül egy mozzanatot sem az elhunyt életéből, mely tanulságos nelett volna. A majdnem egy órán át tartott szép emlékbeszédet a jelenvoitak megéltjenezték. Ezzel a kegyelet ünnepe véget ért.

A Budapesti Tanítótestület igazgató-tanácsának okt. 23-án **Jeny József** elnökle alatt tertott üléséből kiemelendők a következők. Az igazg. tanács, elismervén **Clauser Vitályos**, fõv. igazgató-tanítónak a fõv. közoktatásügy terén szerzett érdemeit, lelkes bajnokának elhunytá fölötti fájdalomának jegyzõkönyvileg kifejezést ad és az elhunyt özvegyéhez részvétiratot intéz. — **Békey Imre**, fõv. tanfelügyelõ a fõváros tanügyi fejlõdésének vázlatos történetét tárgyaló mûvébõl 192 példányt enged át a Testület részére. Az igazg. tanács ezen ajánlatot köszönettel fogadja és a mûvet az ajándékozónak intencziója értelmében a testületi könyvtár számára letéteményezett példányokon kívül — a fõv. tanítók

segédalapja javára példányonként 15 kron való értékesítés czéljából a f. v. tantestületeknek megküldi.

A még ez évben tartandó értekezlet i közgyűlés idejének és helyének megállapítása az elnökségre bízatik. A megvitatandó tétel annak idején a helyi körökkel közölni fog. — A testületi munkálkodást ismét megindítandó, a helyi körökhöz irányelvek kíséretében kérdések intézettek; e kérdések külön körlevelben szintén megküldetnek minden egyes körnek. — A „Népnevelők Budapesti Egyesületé”-nek előterjesztései, hogy: a f. v. tanítók fizetése az életszükségleteknek megfelelőleg javíttassék, továbbá, hogy a nyugdíjszabályzat a kívánalmakhoz mértén módosíttassék, konkrét javaslattétel végett Szóke I. titkárnak adattak ki. — A VII. ker. Hermina-mezei iskola tantestülete az igazg. tanáchoz intézett emlékiratában, különösen annak bevezetésében sok tekintetben sujtó váddal illeti a f. v. Tanítótestület vezetőségét. Ezen vádak általános visszatetszést szültek, ez okból az igazg. tanács meghallgatván az elnöknek és több hozzászólónak a tényeket kellőleg megvilágító nézeteit, az irat további tárgyalásába nem ocsájtkozik, hanem kénytelen — jegyzőkönyvi kivonat kíséretében — a tényeknek meg nem felelő, továbbá tájékozatlanságon alapuló és a testület vezetőinek méltatlan modorban szemére hányt vádaskodást visszautasítani. — A f. v. tisztviselők magánjellegű takaré- és előlegezési szövetkezetének alapszabályai tanulmányozás és ismertetés czéljából az egyik jegyzőnek adattak ki.

Almásy János.

A Nógrádmegyei Tantestület f. hó 8-án, B.-Gyarmaton tartotta meg az évi rendes, s fennállása óta 9. közgyűlését, Zelenka János elnöke alatt. Az egész város értelmisége kiváló érdeklődést tanúsított a közgyűlés iránt; különösen a megye alispánja: Scitovszky János, a tanácskozást nemcsak végig figyelemmel kísérte, de személyesen is részt vett benne.

Az elnök megnyitó beszéde után a város bírója: Reményi Károly, a város nevében melegen üdvözölte nógrádmegye tanító-testületének tagjait, „kik közel és távolból ide sereglettek, hogy eszmét cserélve, egyes paedagogiai kérdéseket megvitatva, a helyes tanításmódját előbbre vigyék.” Balassa-Gyarmat — mondá a szónok — tudni fog utat és módot találni, hogy a megyei tanító-testület nemes czéljait előmozdítsa.

Napirend előtt elnök kegyelettel emlékezett meg boldogult Veres Pálról, kinek a megyei tanügy fejlesztése körül szerzett érdemei jegyzőkönyvileg lettek megörökítve.

Felolvastattak a tanítói járás-körökből beérkezett jelentések, miket az egyesület tudomásul vett.

Zelenka J., elnök az „Eötvös-alap” czélját ismertette, s buzdította a kartársakat, hogy e jótékony intézményt, mely 22 ezer forintot adott ki segélyezésekre, erkölcsi és anyagi támogatásban részesítsék.

Az egyesület vagyonát illető számodások rendben találtatván, Vili m József pénztárosnak a felmentés megadatott.

Temeskó Nándor indítványt tett a testületi segély-alap tárgyában, melynek célja lenne az elhalt tanító családjának gyors segélyt nyújtani. Ez indítványt részletes kidolgozás végett bizottságnak adták ki. Vilcsék Gyula arra nézve tett indítványt, hatna oda az egyesület, hogy iskolalátogatókul tanítók is alkalmaztassanak. A jelenlevő kir. tanfelügyelő kijelenté, hogy felterjesztéseiben erre figyelemmel lesz.

Kemény Gábor azon indítványa, hogy a magyartannyelvű elemi iskolákból a németnyelv kuszöböltessék ki, Koháry J., Wagner I. és Peres S. érdekes hozzászólása után elejtetett.*)

Ezután, a tisztikar háromévi begbizatása lejárván, a választást ejtették meg, mely után a jövő közgyűlés helyéül Salgó-Tarjánt tüzték ki, s a gyűlés d. u. két óraker véget ért.

A gyűléssel kapcsolatban tanügyi kiállítást is rendeztek, melyet okt. 6-án d. e. 10 óraker a kir. tanfelügyelő nyitott meg, s melyről nemcsak a megye kiválóbb tanfériai nyilatkoztak kedvezően, hanem Vasmege tanító-testülete is érdeklődést tanusított iránta, s részletes tudositást kért róla, mivel jövőre ő is minden közgyűlést kiállítással szándékozik összekötni.

A testület tagjai B.-Gyarmaton számos kitüntetésben s gyöngéd figyelemben részesültek. Az összejövetel napján tiszteletükre tüzöltői diszgyakorlat, utána ismerkedési estély volt, melyen több hölgy is megjelent. Másnap diszbed, melyen a város és megye kitünőségei is részt vettek. Ebéd után az iskolákat, börtönhelyiségeket, s Molnár József méhészeti telepét tekintették meg. Azután a nógrádmegyei gazdasági egylet mintatelepére tettek kirándulást, melyre az alispán hivta meg a tanítókat. Este 8 óraker ének és szini előadás.

A tanítók a megye székvárosát a legkedvesebb benyomásokkal s legszebb emlékekkel hagyták el.

X.

Az Eötvös-alap ügye.

Kimutatás az Eötvös-alapra f. é. márcz. 27-től jun. 2-ig befolyt évi járulékokról. (Folytatás.)

Venis Iván, Oleják Károly, Bredl Sándor kőbányai, Bánhegyi Adolf tr. baáni, Neumann Ferencz n.-károlyi, Kukri Pál kis lónyai, Turi Nagy János mátyusi, Tóth Béla kerecsényi tanítók; Orlovsky István, Greisinger István, Barkóczy Gusztáv, polg. isk., Katinszky János, Janka Sándor, Zágoni Károly tan. Beregszászon; Csürke József sátoroszi, Orosz István daróczi, Balajti István oroszvégi, Szabó Imre szernyei, Lukács Dániel kászonyi, Dévay Benő gelényesi, Péter Lajos n. lónyai, Ajtay József t. szalkai, Sárkány Kálmán izsnyetei, Kukri Péter vaári, Vincze János t. vidi, Imre Sámuel tivadari, Vass Lajosné lucskai, Barcsay Sándor lucskai, Korláth József barkaszói, Barna Jónás budapesti, Csizmadia János kömpöczi, Özv. Szilágyi B. Etelka félegyházi, Klein Lipót gyöngyösi, Schwartz Károly barcsi, Kasits Etel p. i. ig., Sárkány Gábor ig., Bertók János, Kozma László, Bazilovics Hermin, Némety Szerén munkácsi, Bóna József macsolai, Novák Ida lucskai, Hrabár János

*) Érvényben levő tantervünk szerint elemi iskoláinkban a németnyelv nem tartozik a kötelező tárgyak közé. Ahol az iskola privát szükségleteként tanítják, ott az iskola helyihatósága, ha neki tetszik, be is szüntetheti. X.

dubii, Papp Mária n. beregi tanítók; Lenhardt Károly kép. ig., Sztankovics Alajos kép. tan., Baltzár Ágoston, Emresz Róbert polg. i. tan. Modoron; Gang Lajos tan. N. Megyeren; Ujváry Mihály, Jaskó Károly kép. tan. Csáktornán; Klein Lipót gyöngyösi, Smodics István igali, Benyák Pál halasi tanítók; Felső-kiskunsági tan. kör; Márk Ilona, Kressák Ida, Szalai Pálné, Molnár Imre, Király József, Faragé Sándor, Szántó Illés, Balla István, Fazekas István, Máthé Sándor ig., Kressák Pál, Kubinyi Verona, Dömötör Krisztina polg. i., Szarvassy Margit p. i. és Páthy Károly polg. l. isk. ig. tanítók Kecskeméten; Kovacsics János temes-lippai, Rietsanszky Matild mosóczi, Ulrich Vendel znióváraljai tan., Beniczky Lajos kép. tan. Znióváralján; Rasz-tóczy József k. csepcsényi, Richter József, Juscsák Paula, Juscsák Sándor f. stubnyai tanítók; Záray Ödön ig., Somogyi Ágoston, Graszel János, Máday Mátyás, Preiszinger József, Fischer Antal, Boros R. Hermin, Hanser Henriette, Szilágyi György, Szilágyi Sz. Amália, Horváth Károly aradi tanítók; Bornemissza Benő, Fazekas József, Ferencsik Károly, Halasi Lajosné, Király István, Kovács Lajos, Nagy István, Pethő József, Szalay Imre, Szalay Zsigmond, Weisz Pinkász k. k. halasi, Kolmann György f. nánai, Németh János budapesti, Décsi József érsekújvári, özv. Virányi Jánosné budapesti tanítók fizettek 1—1 frtot. A Szabolcsm. ált. tan. egyeslet tags. tőkéje 100 frt. A győr-vidéki tan. egyll. tags. tőkéje II. részlet 50 frt. Pestmegyei hiv. tan. testület 25 frt. Deák Lajos kir. tanfel. Marosvásárhelyt 20 frt. Paulovics Alajos és Keller Károly nagyperkátai tanítók tags. tőke 20—20 frt. Pozsonym. tan. test. 10 frt. Holländer Ignác t. füredi tan. 8 frt. Veszprémi ref. egyh. m. tan. egyll. 8 frt. Locsava János rákoskeresztúri tan. 6 frt. Kótai Lajos szatmári tan. 5 frt. Wollmann Elemér pozsonyi tan. 5 frt. Bäcker Györgyné főv. tan. 3 frt. Cserneyi Gyula gyoroki, Péntek István adonyi, Orosz József, Sechser Lujza, Jezsik Ottília munkácsi, Maszny Samu izerniczi, Farkas István znióváraljai, Vallóczy András n. csepcsényi tan., Décsi József érsekújvári tan. és Stern Mór budapesti kép. tanár 2—2 frt. Bella János b. csabai tan, 1 frt. 20 kr. Bedő Dénes, Troknya, Anna, Jakabenszky Sándor, Sturovics Antal és Rozsos István 1 frt. 10 kr. **Összesen 842 frt. 2 kr.**

Vegyések.

— *Királyi elismerés.* Magyarország apostoli királya Simor János, esztergomi érsekhez a következő kéziratot intézte: Kedves Simor bíbornok-hercegprimás! Aldozárságának félszázados évfordulóját kegyelettel ünnepli önnel nemcsak a főpásztori kormánya alatt levő anyaszentegyház minden egyes tagja, hanem mondhatni valláskülönbőség nélkül az egész ország, és pedig méltán, mert önben nemcsak az országnak erényekben gazdag első főpappját, hanem a fenkölt szellemű hazafit is tisztelve szereti. Örömmel használom fel részemről is ezen ünnepélyes alkalmat, önnek legbensőbb szerencsekívánataimat azon biztosítással kifejezni, hogy évek hosszú során át, az egyház úgy mint a trón és az állam körül tántorithatlan hűséggel szerzett sokoldalú fényes érdemei mindenkor felejtethetlenné leznenk előttem, — kérve az isteni gondviselést, hogy áldástárasztó életét az egyház és a haza javára az emberi kor legvégső határáig tartsa meg. Kelt Bécsben, 1886. évi október hó 26-án.

Ferencz József, s. k.

— Simor János életrajza. A jubiláns, érdemes főpap 1813. augusztus 23-án, Székesfehérváron született, polgári szülőktől. Előtanulmányait Budán végezte, mely után Esztergomba ment s itt — 1828. szeptember 17-ikén — a papnövendékek közé vétetett fel s Pozsonyba, az Amerikánumba küldetett. Innen két év mulva N. Szombatba, majd a bölcsészeti tudományok végeztével

Bécsbe, a Pázmáneumba lón áthelyezve. Áldozó pappá 1836, október 28-ikán szentelték. Nyilvános működését Pesten, a Terézvárosban kezdte meg. Két év múlva az egyetemhez lett kinevezve hitszónoknak s hittanárnak. A hittudori rangot 1841, decz. 28-án nyerte el. 1842, jul. 14-ikétől 1846, jul. 20-ikáig, tehát 4 éven át lelkész volt Bajnán, Esztergom-megyében. Innen visszahivatván, az esztergomi presbiteriumba tanárrá, majd érsekhelynöki titkárrá nevezték ki. Itt is csak két évig volt; mert 1850-ben a bécsi sz. Ágostonról nevezett felsőbb hittani intézet egyik igazgatójává hivatott meg, s egyuttal es. kir. udvari káplán lett. Itt kezdődik gyors emelkedése. 1851-ben a birodalmi minisztorium osztálytanácsosa, rövid idő múlva székesfehérvári kanonok és széplaki apát, 54-ben miniszteri tanácsos, 57-ben pedig győr egyház megye főpásztora lett. Tíz évig vezette ez egyházmegye ügyeit, s 1867-ben lett érseke az esztergomi főmegyének, s herezegprímása Magyarországnak. E röviden vázolt életnek mi előttük legkimagaslóbb pontjaként az az 1 millió 222 ezer forintnyi összeg áll, mit népnevelési czélokra áldozott.

— **Gyermekek iskola nélkül.** A budapest-kelenföldi vasuti állomás telepén alkalmazottak már régóta keseregnék azon, hogy az ott élő, mintegy 80—100 gyermek úgy nő fel, mint a vadonban, mert ott nincs iskola s a legközelebbi (fehérvári uti) is olyan távol esik onnan, hogy a szegény gyermekek ezt nem látogathatják, mert szüleik nem képesek olyan ruhákkal ellátni őket, a milyent az ilyen hosszabb ut megkövetelne. Az alkalmazottak legnagyobb része — írja a Budapest — havi 27—30 frtból él (ha ez is élet!) s ebből bizony még jó gyermek ruhára sem telik. Kérlemeztek a vasutiigazgatóságtól segélyt' hogy egy tanítót fogadhassanak. Kemény Gábor báró, volt miniszter, ígért is valamit, de eltávozásával az ígélet is megszűnt. A vasuti igazgatóság sem tett semmit érdekükben. Végre, hogy addig is, a míg valahogy ott iskoláztatás léphet életbe, a gyermekek ne legyenek kénytelenek tanítás nélkül nőni fel, az állomás derék főnöke: Hartman J., vette kezébe az ügyet s a szülőkkel értekezletet tartott s közös áldozat árán fogadtak fel egy tanítót. Ószinte elismerés illeti a nemesen gondolkozó főnököt. Ezenkívül maga Hartman a kormányhoz is folyamodott segélyért. Mi azt hisszük, hogy helyesebben tesznek a kelenföldiek, ha a egyenesen fővárosi tanácshoz fordulnak kérelmükkel. Ez bizonyára nem fog késni, hogy a kelenföldi szegény sorsu szülők helyzetén lehetőleg gyorsan segítsen.

— **Az ipariskolai tanítók fizetése.** Székes-Fehérvár szab. kir. város tanácsa és pénzügyi szakosztálya kétségbe vonja, hogy azon elemi iskolai tanítók, kik az alsó-foku ipariskolában is tanítanak, a várostól külön díjazást követelhetnek, azért a f. é. október 14-ediki közgyűlésen azon előterjesztést tette, hogy az iskolaszék és ajogügyi szakosztály erre nézve külön megkérdeztessék. A közgyűlés nagy többsége ezen előterjesztést elfogadta. Az iskolaszék a tanítókra nézve valószínűleg kedvező véleményt fog nyilvánítani, de a jogügyi szakosztály véleményéről még eddig nem lehet biztosan szólni. Tudósítónk ezen mindenesetre furcsa kérdés megoldásáig elégnék tart egyelőre ennyit közölni az ügy állásáról. — Hiszszük, hogy a jogügyi szakosztálynak lesz annyi belátása, hogy ily terhes munkát nem fog a tanítók nyakába varrni . . . ingyen. Vegyen példát a fővárostól.

— **Gyászrovat.** A magyar tanítói-karnak egy érdemes tagja, egy, az önkép-zés szép ösvényén az akarat törhetlen ereje által magát a közbecsülés pantheonába felküzdött ember dőlt ki sorainkból W a r g a Ferencz, a pécs-belvárosi községi iskola igazgatója személyében, ki f. hó 16-án, életének 63-ik évében örök álmra hunyta le szemeit. A megboldogult hasznos munkása volt a tan-ügyi irodalomnak. Mint felvilágosult, szabad gondolkozásu férfi, kiváló sikerrel működött az egyesületi élet terén is. Tanítói működése által mindenki részéről a legszebb elismerést érdemelte ki. Temetése e hó 18-ikán, d. u. 4 óraker volt, nagyszáma tisztelőinek részvéte mellett. A világi és egyházi hatóság előkelői, egyetek és intézetek képviselői, városi és megyei tisztviselők „s a közönség“ sokasága adta meg az elhunytnak a végtisztességet. Nyugodjék békével, s legyen áldott közöttünk örökre emlékezte! — K o h á n y i Károly, a budai paedago-gium ipari rajztanára e hó 14-én hosszas szenvedés után életének 46. évében elhunyt, Mint ember s barát egyike volt a legrokonszenvesebb alakoknak. Elhunytát neje és árván maradt leánykája siratja. Nyugodjék békével!

„THE GRESHAM”

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók: **Ferencz-Józseftér 5.** Ausztriai fiók: **Bécs, Giselastr. 1.**

A társaság házában.

A társaság vagyona frcs 87 284,420.—
 Évi bevétel biztosítások és kamatból 1883. június 30-án frcs 17.134,226.05
 Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s visszavásárlások stb. után a társaság fenállása óta (1848) frcs 149.800,000.—
 A legutóbbi tizenkét hónapos üzleti idő alatt a társaságnál frcs 63.992,275.—
 értékig nyújtattak be ajánlatok, mi által a legutóbbi 25 év alatt benyújtott ajánlatok összértéke több mint frcs 1.324 750,129.55
 értékre megy. — Tervezetek s minden közelebbi felvilágosítások, az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb városaiban az ügynökök fiók-intézetek által adatnak.

Alulirt kiadásban

„CALCULATOR”

cím alatt egy igen hasznos könyv jelent meg, a mely azoknak, a kik sokat számolnak munkájukat felette kevesbíti és megkönnyíti, ezenfelül pedig a „Calculator” használata mellett a számadásban való tévedés teljesen ki van zárva.

Ajánlom ezen *Ferenczy Benő* vasuti ellenőr által rendkívül szellemesen összeállított művet különösen a népnevelő urak becses figyelmébe.

➡ **Ára 2 frt.** ➡

Neumayer Ede

könyvnyomda és kiadó-üzlet tulajdonos.

Budapesten, Ó-utca 2. sz.

NEUMAYER EDE

AJÁNLJA A

KÖZÉPISKOLAI TANÁR és NÉPISKOLAI TANÍTÓ URAK

BECSÉS FIGYELMÉBE

KÖNYVNYOMDÁJÁT

MELY A

legtetszetősebb betűkkel

ÉS A

legczélszerűbb nyomdai szerelvényekkel
levén ellátva

KÉPESITVE VAN MINDENEMŰ

NYOMDÁSZATI MUNKÁT

A LEGIZLÉSESEBBEN ELŐÁLLITANI.

AZ ÁRAKAT A LEGJUTÁNYOSABBAN SZÁMITJA ÉS T. MEGRENDELŐIT

GYORSAN ÉS KIFOGÁSTALANUL ELÉGITI KI.

ÜZLETI HELYISÉG:

BUDAPEST,

Ó-UTCZA 2. SZ. (IPARUDVAR.)

Nyomatott Neumayer Edénél, Budapest, Ó-utca 2. sz. (Iparudvar)